

EXKURZE – čtvrtek 17. května 2007

Dominikánský klášter u kostela sv. Michala

První zmínku o kostele sv. Michala, časově nijak určitou, nacházíme v listině z roku 1228, kdy je uváděn jako filiální ke kostelu sv. Petra. Někdy mezi léty 1228–1238 povolal markrabě Přemysl do Brna dominikány a daroval jim kostel sv. Michala s přilehlým místem. Roku 1240 prameny uvádějí převora Mikuláše, dle markraběcí listiny z roku 1247 vybudovali dominikáni u nabytého kostela oratoř. O rok později je připomínán nově založený klášter, jehož podstatná část však musela existovat již roku 1243, kdy se v něm konala kapitula polské řádové provincie.

V refektáři kláštera se od konce 13. století také čas od času konaly zemské sněmy a provinciální soudy a od roku 1348 zde zemský soud a sněm pravidelně zasedal, takže sv. Michal měl i funkci kostela sněmovního. Žádné zásadní přestavby kostela od 13. do 1. poloviny 17. století nejsou známy.

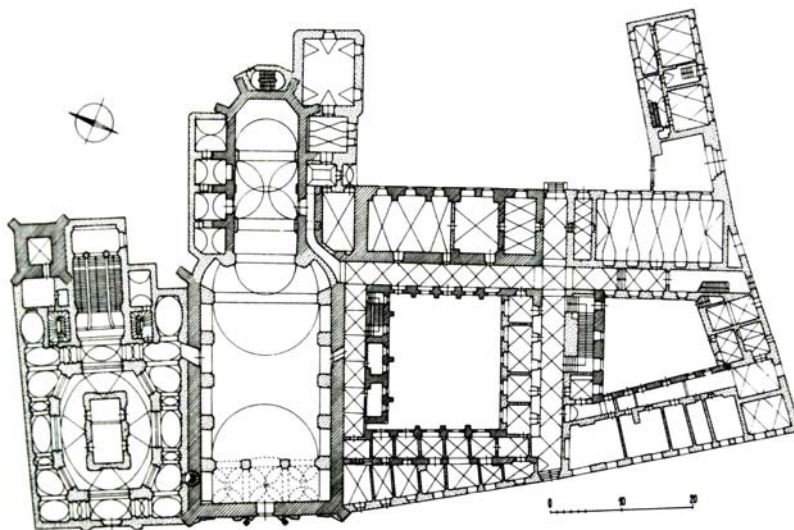
V letech 1641–1642 způsobilo narušené sprašové podloží prolomení klenby a sesuv obvodových zdí kostela. K této pohromě se pak přidala v roce 1645 švédská dělostřelba, aby tak dovršila proces započatý zpusťšením kostela i kláštera za stavovského povstání. Na původním místě byl pak stavitelem Janem Křtitelem Ernou vystavěn nový raně barokní kostel, jenž v době vysvěcení 1679 měl již dnešní podobu.

Dne 24.10. 1784 byl dominikánský klášter zrušen a přeměněn na vojenské skladiště.

Minoritský klášter u kostela sv. Janů

Kostel sv. Janů (Křtitele a Evangelisty) a klášter minoritů je připomínán již v první polovině 13. století. Dle klášterní tradice byl zakladatelem Jan Velen z Boskovic. V roce 1244 se v klášteře sešla řádová provinciální kapitula. Kostel je doložen k roku 1251, o pět let později jej vysvětil biskup Bruno. Klášter byl zřejmě natolik poničen požáry ve druhé polovině 13. století, že bylo rozhodnuto o jeho celkové obnově a novostavbě kostela. Tento kostel byl dokončen někdy po roce 1330. V témž období došlo k úpravě kláštera, vystavěno bylo jižní křídlo ambitu přiložené ke staršímu jádru velké kvadratury.

V rozmezí let 1660–1661 proběhla rozsáhlá raně barokní přestavba ambitu. Svůj dnešní vzhled získal kostel za přestavby, kterou v letech 1722–1733 prováděl Mořic Grimm, který je rovněž autorem loretánské kaple (1716–1719). Týmž stavitelem připojil ke kapli roku 1723 tzv. svaté schody. Tvůrcem freskové výmalby kostela i lorety byl František Řehoř Ignác Eckstein.

Augustiniánský klášter u sv. Tomáše

Dne 2. února 1350 ohlásil markrabě Jan Jindřich úmysl založit augustiniánský klášter. Jeho zřízení povolil 18. července 1356 papež Inocenc VI., 26. prosince 1356 Jan Jindřich vystavil zakládací listinu kláštera, kterému současně daroval značné pozemky kolem Brna.

Kostel, původně vystavěný jako síňové trojlodí s dlouhým chórem, se stal první velkou cihelnou stavbou v obvodu vnitřního města. Z cihlového zdiva byl vystavěn chór s věžemi, dokončený roku 1359. Dokončení stavby klášterního areálu snad lze klást do roku 1370.

Neopevněný klášter stojící před městskými hradbami byl poškozen (údajně zcela zničen) roku 1428 při pokusu sirotčího hejtmana Velka Koudelníka z Březnice dobýt Brno. K opětovnému poničení kláštera pak došlo v letech 1467–1470 v období vzpoury města proti králi Jiřímu z Poděbrad. V roce 1486 uzavřel klášter smlouvu s městem o postavení městských hradeb kolem kláštera. V předbělohorském období bylo opevnění klášterního areálu zesíleno.

Klášterní budovy i vlastní kostel byly poničeny za obléhání města Brna Švédy v roce 1645, kdy do těchto míst směřovala jedna z hlavních útočných aktivit oblehatelů. Klášterní

budovy včetně kostela byly za přispění státní pokladny roku 1652 opraveny, od roku 1665 pak budoval J. K. Erna nový dormitář.

V roce 1731 započala přestavba kláštera dle projektu Mořice Grimma.

V letech 1732–1736 byl stavěn konvent, v rozmezí let 1735–1742 nová prelatura, prefektura byla dokončena k roku 1750. V roce 1783 byli augustiniáni nuceni přesídlit do zrušeného kláštera cisterciáků na Starém Brně, konvent převzala státní správa.

